

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені ІВАНА ФРАНКА

Кафедра французької та іспанської філологій

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

В.о. декана факультету іноземних мов
доц. Бораковський Л.А.

_____ 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Теоретична граматики (французької мови)

спеціальності	035 Філологія
спеціалізації	035.055 Романські мови та літератури (переклад включно), перша - французька
освітньої-професійної програми	Французька та англійська мови і літератури
факультету	іноземних мов

2023 – 2024

Робоча програма **Теоретична граматика (французької мови)** для студентів освітньо-професійної програми **Французька та англійська мови і літератури**

Розробники: доц. Чапля О.С.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри **французької та іспанської філологій**

Протокол № 9 від червня 2023

Завідувач кафедри французької та іспанської філологій

_____ доц. Піскозуб З.Ф.

Опис освітньої компоненти

(Витяг з робочої програми освітньої компоненти

Теоретична граматики (французької мови)

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 03 Гуманітарні науки (шифр, назва)	Нормативна	
Модулів – 2	Спеціальність 035 «Філологія» (шифр, назва)	<i>Рік підготовки:</i>	
Змістових модулів – 9	Спеціалізація 035.055 Романські мови та літератури (переклад включно), перша - французька	4-й	
Курсова робота		<i>Семестр</i>	
Загальна кількість годин - 90		7-й	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента - 5	Освітньо-кваліфікаційний рівень: «бакалавр»	20 год.	год.
		<i>Практичні, семінарські</i>	
		12 год.	год.
		<i>Лабораторні</i>	
		год.	год.
		<i>Самостійна робота</i>	
		58 год.	год.
		ІНДЗ:	
Вид контролю: екзамен			

2. Мета та завдання освітньої компоненти

Метою вивчення освітньої компоненти «Теоретична граматики» (французької мови) – дати системний теоретичний опис морфології та синтаксису сучасної французької мови у ракурсі тих наукових дискусій, що ведуться романістами стосовно різних частин мови та їхніх граматичних характеристик; розкрити причини, які зумовлюють різні погляди науковців на одне і те саме граматичне явище; запропонувати найбільш ґрунтовні теорії, зокрема теорію референтності, теорію синтагматичної валентності лексичних одиниць на парадигматичному і синтаксичному рівні, що їх пояснюють.

Уміти висвітлити основи граматичної та синтаксичної побудови французької мови у відповідності до встановлених норм.

Завдання : Засвоїти основні теоретичні проблеми з курсу, підготувати студентів до сприйняття таких проблем як місце граматики серед інших мовознавчих наук; вивчити і засвоїти поняття мовних одиниць, структурних рівнів мови, семантико-комунікативних функцій компонентів висловлення-тексту.

У результаті вивчення даної освітньої компоненти студент повинен:

знати: опис граматичних норм сучасної французької мови, характерні риси граматичної будови слів і словосполучень, їх сполучуваність в семантико-комунікативному аспекті.

вміти: орієнтуватися в актуальних проблемах сучасного мовознавства, застосовувати основні правила граматики в парадигматичному і сигматичному аспектах мовної системи. Аналізувати словосполучення. Визначати типи словосполучень за семантико-синтаксичним критерієм.

Освітня компонента передбачає формування у здобувача вищої освіти наступних загальних та фахових компетентностей, визначених освітньою програмою:

ЗК 7. Здатність до абстрактного мислення.

ЗК 12. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК 4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

Після вивчення цієї вибіркової навчальної дисципліни здобувач набуде таких фахових компетентностей:

ФК 1. Здатність вільно орієнтуватися в різних лінгвістичних напрямках і школах.

ФК 6. Здатність застосовувати поглиблені знання з обраної філологічної спеціалізації для вирішення професійних завдань.

ФК 7. Здатність вільно користуватися спеціальною термінологією в обраній галузі філологічних досліджень.

ФК 8. Усвідомлення ролі експресивних, емоційних, логічних засобів мови для досягнення запланованого прагматичного результату.

У результаті вивчення освітньої компоненти здобувач вищої освіти повинен досягти наступних програмних результатів навчання визначених освітньою програмою:

ПРН 1. Оцінювати власну навчальну та науково-професійну діяльність, будувати і втілювати ефективну стратегію саморозвитку та професійного самовдосконалення.

ПРН 3. Застосовувати сучасні методики і технології, зокрема інформаційні, для успішного й ефективного здійснення професійної діяльності та забезпечення якості дослідження в конкретній філологічній галузі.

ПРН 4. Оцінювати й критично аналізувати соціально, особистісно та професійно значущі проблеми і пропонувати шляхи їх вирішення у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів та прогнозування.

ПРН 5. Знаходити оптимальні шляхи ефективної взаємодії у професійному колективі та з представниками інших професійних груп різного рівня.

ПРН 6. Застосовувати знання про експресивні, емоційні, логічні засоби мови та техніку мовлення для досягнення запланованого прагматичного результату й організації успішної комунікації. точку зору на них та її обґрунтування як фахівцям, так і широкому загалу, зокрема особам, які навчаються для успішного й ефективного здійснення професійної діяльності та забезпечення якості дослідження в конкретній філологічній галузі.

2. Програма освітньої компоненти

Змістовий модуль 1. Предмет граматики як частина науки про мову.

Тема 1. Предмет курсу “Теоретична грамика французької мови” і її зв’язок з іншими лінгвістичними дисциплінами. Одиниці грамичної будови (фонетика, морфема, слово). Різні типи грамики. Аналітизм французької мови.

Тема 2. Проблема частин мови у французькій грамиці. Розрізнення частин мови і принципи їх виділення. Система частин мови. Транспозиція.

Тема 3. Іменник у семантичному аспекті, його морфологічні категорії і синтаксичні функції. Семантико-грамичні групи іменників. Синтаксична група і синтаксичні функції іменника. Грамичні категорії іменника.

Тема 4. Проблема детермінативів як частин мови. Семантика детермінативів. Артикль. Загальнотеоретичні проблеми артикля (Баллі, Гійом, Дамурет-Пішон). Проблема часткового артикля. Відсутність артикля.

Змістовий модуль 2. Загально-теоретичні проблеми частин мови.

Тема 5. Займенник як особлива частина мови. Семантика, синтаксичні особливості та морфологічні категорії займенників. Особові займенники. Їхня інтерпретація провідними романістами (Брюно, Баллі, Вандрієс). Категорія особи: означеність/ неозначеність. Неособовість та неозначеність. Присвійні і вказівні займенники. Дейксис. Нейтралізація. Займенникова референція.

Тема 6. Прикметник. Семантика прикметників. Граматичні категорії прикметника. Синтаксичні функції прикметника.

Тема 7. Семантико-граматичні групи прислівників. Структурні типи прислівників. Адвербіалізація прикметників та інших частин мови.

Тема 8. Дієслово. Значення, граматичні форми і синтаксичні функції дієслова. Семантико-граматичні групи дієслова. Валентність. Перехідність/ неперехідність дієслова. Статичні і динамічні дієслова. Граматичні категорії дієслова: спосіб, час, вид, стан. Різні концепції щодо видо-часової системи французького дієслова. Неособові форми дієслова, їх семантичні риси і синтаксичні властивості.

Змістовий модуль 3. Принципи вивчення синтаксису.

Тема 9. Словосполучення як особлива одиниця граматики відмінна від слова і від речення. Характер і типи словосполучень французької мови. Визначення словосполучення. Теорії синтагми і словосполучення (Сосюр, Баллі). Вільні та пов'язані словосполучення. Функції словосполучення. Основні засоби зв'язку в словосполученні.

Тема 10. Просте речення. Визначення предикативності і модальності. Формальна, семантична та комунікативна структура речення. Аспекти вивчення речення. Конструктивний (статичний) і комунікативний (динамічний) аспекти. Семантична (сміслова) структура.

Тема 11. Члени речення. Синтаксичний зв'язок між членами речення. Засоби вираження предикативного зв'язку. Основні критерії визначення функцій членів речення.

Змістовий модуль 4. Складне речення.

Тема 12. Складне речення. Визначення. Класифікація речень. Складносурядне речення. Паратаксис. Приєднання. Складнопідрядне речення. Гіпотаксис. Засоби зв'язку. Підрядні додаткові, відносні та означальні речення. Сполучники обставинної підрядності.

Тема 13. Надфразова єдність та текст. Категорії тексту: когезія і когерентність.

4. Структура освітньої компоненти

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	ср		л	п	лаб	інд	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Предмет граматики як частина науки про мову.												
Тема 1. Предмет курсу “Теоретична граMATика французької мови” і її зв’язок з іншими лінгвістичними дисциплінами. Одиниці граматичної будови (фонетика, морфема, слово). Різні типи граматик.		1				4						
Тема 2. Проблема частин мови у французькій граматиці. Розрізнення частин мови і принципи їх виділення. Система частин мови. Транспозиція.		1	1			4						
Тема 3. Іменник у семантичному аспекті, його морфологічні категорії і синтаксичні функції.		1	1			4						
Тема 4. Проблема детермінативів як частин мови. Загальнотеоретичні проблеми артикля (Баллі, Гійом, Дамурет-Пішон). Проблема часткового артикля. Відсутність артикля		1	1			4						
Разом:	23	4	3			16						
Змістовий модуль 2. Загально-теоретичні проблеми частин мови.												
Тема 5. Займенник як особлива частина мови. Семантика, синтаксичні особливості та		2				3						

морфологічні категорії займенників. Особові займенники. Їх інтерпретація (Брюно, Баллі, Вандрієс). Присвійні і вказівні займенники. Дейксис. Займенникова референція.												
Тема 6. Прикметник. Семантика, граматичні категорії, синтаксичні функції прикметника.		1	1			3						
Тема 7. Семантико-граматичні групи прислівників. Структурні типи прислівників. Адвербіалізація прикметників та інших частин мови.		1	1			3						
Тема 8. Значення, граматичні форми і синтаксичні функції дієслова. Семантико-граматичні групи дієслова. Валентність. Статичні і динамічні дієслова. Граматичні категорії дієслова: спосіб, час, вид, стан. Різні концепції щодо видо-часової системи дієслова. Неособові форми дієслова, їх семантичні риси і синтаксичні властивості.		2	1			3						
Разом – зм. модуль 2	21	6	3			12						
Змістовий модуль 3. Принципи вивчення синтаксису.												

Тема 9.Характер і типи словосполучень. Теорія синтагми і словосполучення (Сосюр, Баллі).		2	1			5					
Тема 10. Просте речення. Визначення предикативності і модальності. Формальна, семантична та комунікативна структура речення. Аспекти вивчення речення. Конструктивний (статичний) і комунікативний (динамічний) аспекти. Семантична (сміслова) структура.		2	1			5					
Тема 11.Члени речення. Синтаксичний зв'язок між членами речення. Засоби вираження предикативного зв'язку. Основні критерії визначення функцій членів речення.		2	1			5					
Разом – зм. модуль 3	24	6	3			15					
Змістовий модуль 4. Складне речення.											

Тема12.Складне речення. Визначення. Класифікація речень. Складносурядне речення. Паратакис. Приєднування. Складнопідрядне речення. Гіпотакис. Засоби зв'язку. Підрядні додаткові, відносні та означальні речення. Сполучники обставинної підрядності.		2	2		8						
Тема13.Надфразова єдність і текст. Категорії тексту: когезія і когерентність.		2	1		7						
Разом – зм. модуль 4	22	4	3		15						
Усього годин	90	20	12		58						

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Методи аналізу в граматиці. Ідентифікація частин мови.	2
2	Семантико-граматичні групи іменників. Проблема детермінативів у французькій граматиці.	2
3	ГраMATичні категорії займенників. Семантична класифікація прикметників. Структурно-семантичні класи прислівників.	2
4	Семантико-граматична класифікація дієслів.	2
5	Типи словосполучень. Формальна, семантична та комунікативна структура речення. Основні критерії визначення функцій членів речення.	2
6	Складносурядні та складнопідрядні речення.	2
	разом	12

7. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин

1		
2		
...		

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Мова і мовлення. Актуалізація. Структурні одиниці мови. Їх ідентифікація	3
2	Морфологічний і семантичний підхід до виділення частин мови. Асиметрія в граматиці. Функціональний підхід.	3
3	Система частин мови. Транспозиція.	3
4	Морфологія, синтаксис та семантика іменників.	3
5	Займенник. Проблема ідентифікації та класифікації форм.	3
6	Семантика детермінативів. Функції форм артикля.	3
7	Семантика, граматичні категорії, синтаксичні функції прикметника.	3
8	Семантико-граматичні групи дієслів.	3
9	Граматичні категорії дієслів.	3
10	Різні концепції щодо видо-часової системи французьких дієслів.	3
11	Неособові форми дієслова, їх семантичні риси і синтаксичні властивості.	3
12	Словосполучення як особлива одиниця граматики.	3
13	Основні засоби зв'язку в словосполученні.	3
14	Аспекти вивчення речення.	3
15	Питання теорії членів речення.	3
16	Компоненти зовнішньої структури речення (порядок слів, інтонація, діатеза).	3
17	Комунікативні категорії речення.	3
18	Класифікація складних речень.	4
19	Надфразова єдність і текст.	3
	разом	58

9. Розподіл балів, що присвоюється студентам

Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Протягом семестру студенти можуть отримати 100 балів за виконання завдань на практичні заняття з відповідних тем, а саме:

Розподіл балів, які отримують студенти-бакалаври

- практичні заняття 50% семестрової оцінки, тобто 50 балів

- опитування на екзамені 50% семестрової оцінки, тобто 50 балів

Підсумкова максимальна кількість балів: 100 балів

Поточне тестування та самостійна робота								Підсумковий бал за залік Сума
Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5	Тема 6	Тема 7	Тема 8	100 б.
12,5	12,5	12,5	12,5	12,5	12,5	12,5	12,5	

Письмові роботи: очікується, що студенти виконають завдання з практичних робіт у письмовій формі.

Академічна доброчесність: очікується, що роботи студентів будуть втіленням їхнього оригінального задуму чи міркувань. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання у роботу інших студентів становлять, але не вичерпують список прикладів можливої академічної недоброчесності. Виявлення академічної недоброчесності у письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабу плагіату чи обману. Відвідування занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідують усі практичні заняття курсу. Студенти повинні інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися усіх строків, визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом. Література: уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студентів заохочують до використання інших джерел, яких немає у списку рекомендованих.

Політика виставлення балів: Враховуються бали набрані при поточному оцінюванні, самостійній роботі та бали підсумкового оцінювання. При цьому обов'язково враховується присутність студента на заняттях та його активність протягом практичних занять. Недопустимими є пропуски та запізнення на заняття, користування мобільним телефоном, планшетом та іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях, не пов'язаних з навчанням, списування та плагіат, невчасне виконання поставленого завдання і т.ін.

Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.

10. Шкала оцінювання: Університету , національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка ECTS	Визначення	За національною шкалою	
			Екзаменаційна оцінка, оцінка з іспиту	Залік
90 – 100	A	Відмінно	Відмінно	Зараховано
81-89	B	Дуже добре	Добре	
71-80	C	Добре		
61-70	D	Задовільно	Задовільно	
51-60	E	Достатньо		
0-50	FX	Незадовільно	Незадовільно	Незараховано
0	F	Незадовільно		

11. Методичне забезпечення

1. Резюме лекцій.

2. Опорні конспекти лекцій.

1.Роровуш М.М. Cours théorique de la grammaire française. Morphologie. -Tchernivtsi: Bukrek. 2010. -288 p.

3.Марінашвілі М. Д. Теоретична граматика французької мови : метод. рекомендації до самостійної роботи з навчальної дисципліни «Теоретична граматика основної іноземної мови» для здобувачів вищої освіти ступеня бакалавра спец. 035 Філологія спеціалізації 035.055 Романські мови та літератури (переклад включно), перша – французька / М. Д. Марінашвілі. – Одеса : Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова», 2022. – 28 с.

4. Кочерган, М. П. Загальне мовознавство: Підруч. для студ. філол. спец. ВНЗ. – 2 вид., випр. і доп. – К.: Видавничий центр "Академія", 2010. – 464 с
5. Пежинська О.М. Навчальний посібник «Grammaire théorique du français: point de syntaxe» – Тернопіль: ТНПУ ім. В.Гнатюка, 2021. – 152 с.
6. Вихованець І., Городенська К. Теоретична морфологія української мови. – К.: Пульсари, 2004. – 398 с.

Базова

1. Fournier N. Grammaire de français Classique. – P.:BELIN. 2002. -447 p.
2. Kleiber G. Problèmes de référence: Descriptions définies et noms propres. – P.: Klincksiek.1981. - 538 p.
3. Lagarde J. Les parties du discours dans la linguistique moderne et contemporaine //Language. – P.: Librairie Larousse, 1988.
4. Petiot G. Grammaire et linguistique. – P.: Armand Colin. 2000. -176 p
5. Ray A. Théorie du signe et du sens. – P.: Klincksiek. 1983. Т. 1. - 538 p.
6. Stefanini. J. Histoire de la grammaire. – P.: CNRS. 2003. - 287 p.8. Wilmet M. Grammaire critique du français. – P.: Presse Universitaire de France. – P.: Hachette supérieur Duculot.1997. – 670 p.

Допоміжна

1. Grégoire M., Kostucki A., Grammaire progressive du français. CLE International, 2012.
2. Grevisse M. Le Bon Usage. Grammaire française avec des Remarques sur la langue française d'aujourd'hui.- P.Duculot, 1980

Інформаційні ресурси

<http://dspace.onu.edu.ua:8080/handle/123456789/34596>

Автор _____ /доц. Чапля О.С./
(підпис)